

לכבוד :
המנהלים/ות בבתי הספר העליסודיים, חטיבות הביניים והחטיבות העליונות ;
ו באב תשפ"ג
24 ביולי 2023
המדריכים/ות והמורים/ות לעברית בחינוך העליסודי

עדכון: 3 בדצמבר 2023

חוזר המפמ"ר להוראת העברית: הבנה, הבעה ולשון לשנה"ל תשפ"ד

בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות

מיומנויות השפה מקדמות יכולות קוגניטיביות ואקדמיות לימודיות הנדרשות בכלל תחומי הדעת וכן יכולות אישיות ובינאישיות הנדרשות להתנהלות האדם בחברה. בשנים האחרונות חוזק בהוראת עברית הקשר שבין מיומנויות אלה לבין פיתוח החשיבה והיכולות הקוגניטיביות. בתוך כך הודגש הקשר שבין המיומנויות האורייניות לבין מיומנויות הכוונה עצמית בלמידה, המסייע לטיפול **חוסן אורייני**¹. גם העולם הדיגיטלי המקוון חידד את הצורך בטיפול מיומנויות הקריאה והכתיבה במרחבים הדיגיטליים אגב חיזוק מיומנויות של אוריינות מידע, אוריינות דיגיטלית וחשיבה ביקורתית. מרכזיותה של השפה מדגישה ביתר שאת את מקומם של צוותי המורות והמורים לעברית בחוד החנית של הפדגוגיה הבית ספרית.

בשנת הלימודים תשפ"ד תתמקד מערכת החינוך ב**קידום הישגים – מיצוי ומצוינות**. המצוינות תאפשר לכל תלמיד ותלמידה להתחבר למקורות הכוח שלהם, למצות את הפוטנציאל הטמון בהם ולקדם את תחומי העניין שלהם. קידום הישגים נותן מענה לתלמידים המתקשים ובה בעת גם לתלמידים המצטיינים. לצד המטרות, היעדים ומפרט התכנים, המוצגים בחוזר וכפי שהוצגו בחוזרים הקודמים, יודגשו גם עקרונות בהוראת תחום הדעת שיש בהם כדי לקדם את ההישגים בדגש על המיצוי והמצוינות של כל תלמיד. על תוכניות העבודה הבית ספריות לכלול את עקרונות ההוראה הללו כך שיתנו מענה לשונות בכיתה ולמיצוי הפוטנציאל של התלמידים.

אנו ממליצים לכל בתי הספר לרכוש הדרכה בית ספרית ולהסתייע בה לקידום יעדים אלה. מטרתה של ההדרכה הבית ספרית היא לקדם כל צוות בהתאם לצרכיו וליעדי בית הספר, המחוז והמטה ולסייע בכתיבת תוכניות העבודה הבית ספריות בדגש על טיפוח חוסן אורייני תוך מתן מענה לשונות על בסיס הנתונים המוסדיים. במהלך השנה יופעלו תוכניות וערוצי התערבות נוספים. השתלמויות המפמ"ר יוסיפו לתת השנה מענה בהתמקצעות בהוראת תחום הדעת בהתאם לעקרונות שיפורטו במסמך זה. בתחילת שנת הלימודים יפורסמו מועדי ההשתלמויות ותוכניהן המדויקים.

יעד נוסף בתוכנית השנתית של המשרד נוגע לקידום אקלים מיטבי בבית הספר. ברור לכול כי למידה לא תתקיים בקרב תלמידים אשר אינם חשים מוגנים ובטוחים בבית הספר. מומלץ כי במרכז השיעורים בהבנת הנקרא ובהבעה יעמדו טקסטים וחומרי למידה המזמנים שיח כיתתי, קריאה, כתיבה, פרזנטציות ודיונים מונחים סביב מניעת אלימות וחרם וטיפול סביבה בטוחה, מכילה ומקבלת. לדוגמה, יחידת ההוראה בנושא **פיוש ברשת** בסביבה המקוונת לחטיבת הביניים – [כאן](#).

להודעות מפמ"ר, חוזרים ועדכונים, לשיתוף בחומרים, לשאלות ותשובות – [הצטרפו לקהילת המפמ"ר המקוונת](#).

בברכת שנת לימודים מוצלחת ובבריאות,

תומר בוזמן

המפמ"ר על הוראת הלשון העברית

tomerebu@education.gov.il

העתיקים

ד"ר טלי יניב, יושבת ראש המזכירות הפדגוגית
ד"ר ציונה לוי, מנהלת אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית
פרופ' חנה עזר, יושבת ראש ועדת המקצוע – עברית עליסודי
מנהל/יות המחוזות

גב' אלה מוזס, מ"מ מנהלת האגף לחינוך על יסודי, המנהל הפדגוגי
חבר/ות ועדת המקצוע – עברית עליסודי
מדריכות עברית, הפיקוח על הוראת העברית

¹ חוסן אורייני – מיומנויות לשוניות אורייניות המעוגנות במיומנויות מטה-קוגניטיביות של הכוונה עצמית בלמידה וויסות עצמי (עמיר, 2022).

תוכן החוזר

2.....	קישורים חשובים למורה.....
3.....	1. תוכנית הלימודים בעברית על הרצף השש-שנתי.....
3.....	2. מטרות ויעדים בהוראת העברית.....
4.....	3. עקרונות מרכזיים בקידום הישגי התלמידים בהוראת עברית.....
4.....	4. חטיבות הביניים.....
4.....	5. החטיבות העליונות.....
8.....	6. מידע למורה.....
8.....	☞ האקדמיה ללשון העברית: למורים ולתלמידים.....
8.....	☞ האולמפיאדה בלשון עברית לנוער מטעם החוג ללשון עברית באוניברסיטת ת"א.....
9.....	☞ הכוורת – עליסודי: פיתוח מקצועי בשיטת מיקרואקדמיטציה.....
9.....	☞ ספרי לימוד.....
10.....	☞ הצטרפות למאגר מערכי בחינות הבגרות ובחינות אסי"ף.....
10.....	☞ שיפור הציון לנבחנים בשאלוני "העולם הישן".....
11.....	☞ מועדי הבחינות וסמלי השאלונים והדיווח.....
12.....	☞ מערך הדרכה – הפיקוח על הוראת העברית.....
13.....	☞ ועדת המקצוע – עברית עליסודי.....

קישורים חשובים למורה

כאן	תוכנית הלימודים בעברית: הבנה, הבעה ולשון לבית הספר העליסודי
כאן	משולחן המפמ"ר (חוזרים, הודעות, רשימת המדריכות)
חט"ב חט"ע	פורטל עובדי הוראה – המרחב הפדגוגי למורים לעברית (כולל מבחני בגרות)
צפייה בסביבות והזמנתן	בקיוון העברית – סביבות מקוונות להוראה וללמידה
חט"ב חט"ע	חומרים ללמידה דיגיטלית מקרוב ומרחוק
כאן	כלים להערכה פנימית בחטיבת הביניים
חט"ב חט"ע	מבחנים ומשימות מפמ"ר
כניסה לרשומים הצטרפות	קהילת המורים לעברית

1. תוכנית הלימודים בעברית על הרצף השש-שנתי²

משרד החינוך שם לו למטרה לעצב את דמות הבוגרת והבוגר ולהבטיח את מוכנותם לעולם המשתנה. מהלך זה הוא תוצר עבודת מחקר מקיפה, אשר מבססת תפיסה חינוכית יישומית אל מול אתגר מערכתי כפול:

א. להבין מה נדרש לפתח בקרב התלמידים בעת הנוכחית כדי שיוכלו למצות את הפוטנציאל האישי והמקצועי שלהם, לתפקד כסוכנים פעילים (active agents) ולקחת אחריות על חייהם כבוגרים ועל החברה כמכלול.

ב. להבין מה נדרש מהמערכת החינוכית, כך שזו תוכל להוביל את כלל התלמידים להישגים מיטביים ולשוויון הזדמנויות כדי שאלה יוכלו להשיג את יעדיהם.

מהלך דמות הבוגר מתכתב עם המסגרת התיאורטית של ה-OECD, Education 2030, אשר מציעה חזון חינוכי יישומי לאתגר המוכנות לעולם משתנה, שבו התלמידים היום הם הבוגרים של מחר. בהלימה לחזון ה-OECD וכדי להגשים מהלך זה הלכה למעשה, הגדיר המשרד את **דמות הבוגר 2030** דמות המורכבת ממערכת המיומנויות, הידע הדיסציפלינרי והערכים הנדרשים לפרט כדי לשגשג ולהגשים את ייעודו כבוגר בעת הנוכחית... [קרא עוד](#).

2. מטרות ויעדים בהוראת העברית

- שיפור הכשירות האוריינית הדבורה והכתובה בשפת האם עברית על-פי [תוכנית הלימודים](#)³ בעברית ובהתאמה ליעדי משרד החינוך [ודמות הבוגר 2030](#)
- צמצום פערים לימודיים שנוצרו בגין העדר שליטה במיומנויות קריאה וכתובה וכן קידום הישגים אישיים.
- טיפוח עניין וסקרנות כלפי הלשון בכלל וכלפי הלשון העברית ודרכי השימוש בה בפרט
- הוקרת הלשון העברית על רבדיה מתוך הבנת ערכה הרוחני לעם היהודי ומתוך הבנת תפקידה המרכזי בתהליך התחייה הלאומית
- טיפוח מודעות למבנה השפה ולשימושיה בהקשרים שונים בשיח הדבור ובשיח הכתוב
- טיפוח הכשירות הלשונית של התלמידים ושימוש תקין בלשון
- שילוב התקשוב בהוראת העברית, לרבות הכלים הדיגיטליים הרלוונטיים לתחום הדעת
- גיוון בדרכי הערכה חלופיות והטמעת התלקיט בתהליך ההוראה-למידה
- שיפור עמדות התלמידים כלפי המקצוע עברית
- שילוב טקסטים מסוגים שונים ומתחומי דעת שונים בשיעורי העברית: הבנה, הבעה ולשון לשם תרגול והטמעה של המיומנויות האורייניות בקריאה, בכתובה, בדיבור ובהאזנה ושל הנושאים הלשוניים
- שילוב של מיומנויות אורייניות בשיעורי המקצועות השונים בבית הספר

☞ [קרא עוד על קידום קריאה ביקורתית ועל הבינה המלאכותית בשיעורי עברית](#).

² בקרוב תתפרסם תוכנית הלימודים עברית: הבנה הבעה ולשון לחינוך העליסודי המעודכנת.

³ בימים אלה עמלה ועדת המקצוע על עדכון וריענון תוכנית הלימודים.

3. עקרונות מרכזיים בקידום הישגי התלמידים בהוראת עברית

- מיפוי מושכל על סמך טקסטים המותאמים לשכבת הגיל הנבדקת
- בניית תוכנית עבודה המבוססת על נתונים
- תוכנית עבודה דינמית המשתנה בהתאם להישגי הלומדים
- יצירת עניין ומתן בחירה אישית לתלמיד בטקסטים לקריאה ובכתיבה
- הוראה למידה הערכה באמצעות הסביבות הדיגיטליות בהוראת עברית "בקיוון העברית"

[קראו בהרחבה על העקרונות המרכזיים בקידום הישגי התלמידים.](#)

4. חטיבות הביניים

חטיבת הביניים היא צומת מרכזי בכל הנוגע לעיסוק בשפה לצורכי למידה. המעבר מבית הספר היסודי לחטיבת הביניים מאופיין במעבר ממסגרת לימודית הכוללת מספר מצומצם יחסית של תחומי דעת למסגרת אקדמית למחצה, המאופיינת במספר רב של מקצועות, אשר מלמדים אותם מורים מומחים בתחומם. לצד האוריינות הלשונית הכללית (**האוריינות הגנרית**) הולכת ומתחדדת האוריינות הייחודית לתחומי הדעת (**האוריינות הדיסציפלינרית**), וזהו האתגר הגדול של כלל המורים בחטיבת הביניים ושל המורים לעברית בפרט. בתוך כך שיעורי העברית מעמיקים את הידע המטה-לשוני ומבקשים לתת בידי התלמיד כלים להבנה מעמיקה של המערכת הלשונית בשפה העברית, הבנה שתשריש אצל הלומד שפה רהוטה ותקנית בדיבור ובכתיבה ותסייע בקריאה ובהבנה של טקסטים מורכבים ומגוונים... [קראו עוד](#).

[מפרט התכנים ללימודים בכיתות ז-ט](#)

5. החטיבות העליונות

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה מעמיד את הבחירה בין מוקדי ההעמקה השונים בתוכנית הלימודים. בכל אחת מן האפשרויות יילמדו הבנת הנקרא, הבעה בכתב, תחביר ומערכת הצורות. 30% מתוכנית הלימודים כוללים פרקים בהבנה ובהבעה, כולל תהליכי הכתיבה (הציר האורייני), ופרקים נבחרים מאחת המערכות הלשוניות: תחביר או צורות. השליטה בתכנים הללו תיבחן בדרכי הערכה שונות, והציון יהיה 30% מציון הבגרות של התלמיד. 70% מתוכנית הלימודים כוללים את הוראת הציר האורייני בדגש על כתיבה ממזגת והוראה מקיפה של המערכת הלשונית השנייה החל בכיתה י (עם סיום הוראת תוכני 30%) ועד לבחינת הבגרות בכיתה יא או בכיתה יב. התכנים הללו נכללים במפרט התכנים לשאלון הבגרות החיצוני, והציון בו (בשקלול עם הציון השנתי "המגן") יהיה 70% מציון הבגרות של התלמיד... [קראו בהרחבה על ארגון הלמידה בחטיבה העליונה](#).

[מפרט התכנים להערכה חיצונית ולהוראה בתוכנית ה-70%](#)

[מפרט התכנים להערכה בית-ספרית \(תלקיט\) והדגשים להוראה בתוכנית ה-30%](#)

[שאלון ה-30% בהערכה חיצונית](#)

[הנחיות לנבחנים בשאלונים מותאמים](#)

[מפרט תכנים להוראה ולהערכה בחינוך הטכנולוגי-מקצועי ובמפת"נים – 90 שעות לימוד](#)

[התאמות ההיבחנות לבעלי לקויות למידה והפרעות קשב](#)

תוכניות ממירות בגרות

📌 מיזם הכתיבה: כתיבה והערכה באמצעות תיק עבודות דיגיטלי

המדיניות הפדגוגית של משרד החינוך, המשתקפת ממסמכי דמות הבוגר 2030, מקדמת שינוי חינוכי שעיקרו מעבר מלמידה המדגישה שינון של ידע ללמידה המדגישה בין השאר מיומנויות, הבנה מעמיקה של התכנים ופיתוח חשיבה. ממדיניות זו מתחייב שינוי בדרכי ההוראה, הלמידה וההערכה הנהוגות בבתי הספר. התוכניות "מיזם הכתיבה" (הבעה והערכה באמצעות תיק עבודות) והלמידה המקוונת הממירה בגרות עלולות בקנה אחד עם מדיניות זאת. התוכנית היא חלופת הערכה לשאלון 11281 ולהערכה הבית ספרית 11283.

התוכנית פותחה בסביבת moodle, הכוללת את הכלים הדיגיטליים המקדמים את הוראת תחום הדעת ותורמים משמעותית לתהליכי הבנת הנקרא והכתיבה, בדגש על תהליכי הוויסות, הטיוט, השכתוב והבקרה. מורים המעוניינים להוביל את תלמידיהם להיות כותבים המחזיקים במיומנויות המאה ה-21 ולטפח תלמידים קוראים וכותבים עצמאיים וביקורתיים, המודעים לפעולות החשיבה המתרחשות בעת הקריאה והכתיבה, מוזמנים להצטרף לקהילה הייחודית של המורים בתוכניות אלה.

למורים תינתן תמיכה בהוראת הכתיבה והערכה לצד תמיכה בפן הטכנולוגי בהדרכות פרטניות, הדרכות ארציות והשתלמויות מקוונות ייעודיות. על המורים המשתתפים בתוכניות להיות בעלי אוריינות דיגיטלית. **השתתפות בתוכניות מותנית ברישית הדרכה.**

קישור ללקט מתוצרי התלמידים לדוגמה - [כאן](#).

העיקרון המרכזי בהוראת הכתיבה קובע כי כתיבה היא תהליך ארוך טווח. תהליכי הכתיבה במיזם, המדגיש עיקרון זה, מובילים לכתיבה טיעונית (ארגומנטטיבית) משמעותית רחבת היקף, המבוססת על תשתיות ידע, על שימוש מושכל במקורות מידע והסתמכות עליהם. המיזם מקדם עיסוק מעמיק בכתיבה בנושאים המעניינים את הלומדים בו והנוגעים להם בפן הערכי והרגשי: הוא מאפשר בחירה בנושאים הקרובים לליבם ורלוונטיים לחייהם האישיים. הקשר האישי לנושאים הבוחרים בעצמותיהם של התלמידים יוצר הניעה (מוטיבציה) לכתיבה משמעותית בנסיבות אותנטיות.

במיזם שתי יחידות הוראה מובנות שתוצריהן בכתב ובעלפה מהוות חלופה לחלק ההבנה וההבעה במקצוע עברית. היחידה הראשונה בכיתה י' מחליפה את דרישות ההבנה וההבעה בתלקיט ב' 30% ובמרכז מיזוג מידע לשם כתיבת טיעון. היחידה השנייה בכיתה י"א, אשר מעמיקה בכתיבת טיעון למטרות אותנטיות, ממירה את ההיבחות בפרק ההבנה וההבעה בבחינת הבגרות החיצונית. תלמידי המיזם ייבחנו בבחינת הבגרות בסמל שאלון 11271 אשר יכלול רק את פרקי הלשון. בהוראת פרקי הלשון ובהיבחות בהם אין שינוי. כל מורה יבחר איזה מפרקי הלשון יילמד בתוכנית 30% ואיזה יילמד בצורה מעמיקה לקראת בחינת הבגרות.

📌 הכיתה האקדמית בשיתוף האוניברסיטה הפתוחה – "קריאה וכתיבה אקדמית"

משרד החינוך הציב לו למטרה לקדם לתלמידים הכרה אקדמית בלימודיהם בחטיבה העליונה. לראשונה, ילמדו כיתות שלמות קורס אקדמי במסגרת בית הספר, והתלמידים יתחילו לצבור נקודות זכות לקראת תואר אקדמי.

בשנה"ל תשפ"ד ייפתח מסלול חלוץ בלימודי עברית בחטיבה העליונה – קריאה וכתיבה אקדמית בשיתוף האוניברסיטה הפתוחה. במסלול זה הלימודים בשיעורי עברית יהיו לימודים אקדמיים בחלקם ויזכו את התלמידים ב-6 נק"ז אקדמיות... [קראו עוד](#).

[צפו במפגש החשיפה לתוכנית](#).

📌 בחינת הבגרות המתוקשבת עתירת המדיה: סמלי שאלונים 11267, 11247

המזכירות הפדגוגית ביחד עם המנהל הפדגוגי, מנהל תקשוב, הטכנולוגיה ומערכות המידע מובילים מהלך של פיתוח בחינות בגרות מתוקשבות עתירות מדיה. הבחינות המתוקשבות משלבות פריטים עתירי מדיה, כגון דימוי אתרי אינטרנט, קטעי שמע, סרטונים ועוד וכן מזמנות למידה רב-חושה, חווייתית ורלוונטית ללומדים. מטרת המעבר להערכה מתוקשבת היא לעודד שימוש מיטבי בטכנולוגיה בלמידה והוראה כחלק מהתאמת מערכת החינוך למאה ה-21.

המורים שיצטרפו יחויבו להשתתף בהשתלמות מקוונת דיסציפלינרית (היבחות בבחינה עתירת מדיה בעברית) נושאת ציון בהיקף של 30 שעות. בהשתלמות תוצג סביבת ההיבחות, השלכות ההיבחות המקוונת עתירת המדיה על ההוראה והיכרות עם כלי תקשוב להוראה, לתרגול ולבניית מבחנים מתוקשבים.

התנאים הנדרשים להצטרפות לבחינות הבגרות המתוקשבות עתירות המדיה:

- **מחשב לכל נבחן.** על בית הספר לדאוג למחשב אישי לכל ילד להוראה, תרגול והיבחות.
 - **דרישות סף טכנולוגיות בית-ספריות.** הדרישות העדכניות יפורטו בקול הקורא למנהלים שיפורסם בראשית שנת הלימודים.
 - **הכשרת מורים.** מורים המגישים לבחינת הבגרות המתוקשבת עתירת המדיה בפעם הראשונה נדרשים להשתתף בהשתלמות מקוונת ייעודית למורים לעברית המגישים לבגרות עתירת המדיה. ההשתלמות היא בהיקף של 30 שעות ונושאת ציון.
 - **הכשרת טכנאי מחשב או רכזי תקשוב**
 - **תרגולים בסביבת ההיבחות.** תלמידים הניגשים לבחינה יתורגלו בסביבת ההיבחות לפחות שלוש פעמים במהלך השנה.
 - **מבחן הדמיה.** על בית-הספר להשתתף במבחן הדמיה בתחום.
- המשרד יעמיד לרשות בתי הספר והמורים את כל המידע הרלוונטי, התמיכה המקצועית והמענה השוטף.
- לפרטים על אודות ההשתלמות אפשר לפנות לגב' אורלי אביב orlyaviv141@gmail.com.

מפרט התכנים:

מפרט התכנים לשאלון 11267 זהה לשאלון 11281. עם זאת בטקסטים עשויים להיכלל מילים "חמות" וקישורים המאפיינים טקסטים דיגיטליים וכן סרטונים וקטעי שמע. גם השאלות תכלולנה סרטונים וקטעי שמע ובעתיד גם אפשרות להקלטת התשובות. נוסף על כך יעמדו לרשות הנבחנים כלי סימון ועריכה לטקסטים.

שימו לב: יש להבחין בין הבחינה המתוקשבת עתירת המדיה המיועדת לבתי הספר אשר בחרו להיבחן בה (סמל שאלון 11267) לבין המבחן המתוקשב במערכת ה-iTest המיועד לנבחנים לקויי למידה (סמל שאלון 11281).

📌 תוכניות תמ"ר וחלוצי הערכה

תוכניות תמ"ר וחלוצי הערכה הן תוכניות הערכה ממירות בגרות. אלה תוכניות חינוכיות פורצות דרך המקדמות הערכה של תוכנית הלימודים הקיימת בדרכים ייחודיות של חלופות הערכה. כל אחת מהתוכניות מותאמת לצורכיהם השונים של בתי הספר, והן מבוססות על תפיסת עולם חינוכית ייחודית המקדמת למידה משמעותית.

אישור תוכנית בית-ספרית בתמ"ר או בחלוצי הערכה מותנה בעמידה בתנאי הסף המנהליים שקבע **האגף לחינוך על יסודי** (הכרה, שק"ד, ציונים) **ובאישור פדגוגי של מפמ"ר תחום הדעת** (בתוכנית תמ"ר נדרש גם אישור פדגוגי של אגף א' לפיתוח פדגוגי).

[קראו פרטים נוספים.](#)

📌 עבודות גמר בעברית: למידת חקר בהיקף 5 יח"ל

כתיבת עבודת גמר היא תהליך למידה משמעותי בדגש מחקרי. היא מתבססת על עקרונות הלמידה האוטנטית ומאפשרת התמודדות עם סוגיה לימודית מעמיקה ומאתגרת שמעבר לנלמד בבית הספר ובתוכנית הלימודים. תלמיד המעוניין בכך רשאי לכתוב עבודת גמר בהיקף חמש יחידות לימוד (כ-450 שעות) בלשון עברית על-פי הכללים והדרישות המקצועיות שנקבעו על ידי הפיקוח לעבודות גמר באגף לחינוך העליסודי. את הכתיבה ילווה מנחה אקדמי עצמאי המומחה לנושא. על התלמיד להתבסס על ידע מדעי עדכני ודרכי מחקר מדעיות. הגשת הצעה לעבודת גמר אפשרית החל בכיתה י לתלמידים אינטרניים בלבד.

[עבודה גמר בעברית](#) מיועדת לתלמידים המעוניינים להעמיק את ידיעותיהם בחקר השפה העברית, הבלשנות העברית וחקר השיח בעברית.

תלמידים (ומורים המבקשים לעודד את תלמידיהם לכתוב עבודה) הזקוקים לעזרה במציאת מנחה אקדמי לכתובת העבודה מוזמנים לפנות [לתומר בוזמן](#), מפמ"ר עברית.

לפרטים נוספים על עבודות גמר והליך הגשת הצעת העבודה היכנסו [לאתר](#) הפיקוח על עבודות הגמר. אפשר לפנות לממונות על עבודות הגמר מטעם המנהל הפדגוגי:

<https://pop.education.gov.il/final-projects/superior-words/>

📌 שער להשכלה – תוכנית הנוער בחוג ללשון במסגרת אוניברסיטת תל-אביב לנוער

תוכנית "שער להשכלה גבוהה" היא השלב הראשון בדרך להשתלבות בלימודים אקדמיים באוניברסיטת תל-אביב. מטרתה לאפשר לתלמידים התנסות אמיתית באקדמיה במקביל ללימודי התיכון ולהעניק להם כלים ומיומנויות הנחוצים לסטודנט.

במסלול התמחות בלשון משתלבים התלמידים בקורסים אקדמיים בחוג ללשון עברית באוניברסיטת תל אביב. נוסף על ההכרה האקדמית, המסלול מאפשר **המרה לבגרות** בהיקף של 5 יחידות לימוד בלשון, או 3 יחידות לימוד לתלמידים בכיתה י"א.

קבלה לתוכנית: בכיתה ט, י או י"א לאחר מבחן מיון.

התוכנית היא תוכנית של אוניברסיטת תל-אביב והלימודים בה כרוכים בתשלום.

פרטים נוספים באתר [שער להשכלה](#) – אוניברסיטת תל-אביב לנוער.

6. מידע למורה

📌 האקדמיה ללשון העברית: למורים ולתלמידים

השתלמות מוכרת לגמול לעובדי הוראה

מערך ההשתלמויות של האקדמיה ללשון העברית מציע מגוון השתלמויות מוכרות לגמול (למורי אופק חדש ולמורי עוז לתמורה).

מוצעות השתלמויות בניקוד, בדקדוק (הגה, צורות, תחביר), בסמנטיקה ומילונאות ובתולדות הלשון העברית. בתוכנית השתלמויות סינכרוניות והשתלמויות לא סינכרוניות. כל ההשתלמויות מקוונות ומותאמות ללמידה מרחוק. היקף כל השתלמות: 30 שעות אקדמיות. אפשר להשתתף בהשתלמות אחת בשנה. [תוכלו להירשם כאן](#).

יחידות לימוד נוספות מאת האקדמיה (כל אחת בת 3 שעות אקדמיות מוכרות לגמול) תוכלו למצוא באתר ["הכוורת"](#).

אפשר גם לשלב הרצאות של מערך ההשתלמויות בהשתלמות בית ספרית בהיקפים שונים. לפרטים יש לכתוב למרכז מערך ההשתלמויות, יהונתן רוסן ממך, בכתובת:

jonathanr@hebrew-academy.org.il

ביקור במרכז התרבות וההדרכה – לתלמידי כיתות ח-י"ב

מרכז התרבות וההדרכה החדש של האקדמיה ללשון העברית מזמין את תלמידי ישראל ללמידה ולחווייה בתחומי השפה, התרבות והחברה. הביקור במרכז מתאים הן לתחום הדעת **עברית** הן **למקצועות המח"ר**.

הביקור המודרך כולל סיור בתצוגה וסדנה, משולב במשחק ובאמצעים ממוחשבים ויוצר הזדמנויות למעורבות פעילה וחווייתית של המבקרים.

- הפעילות מתאימה לתלמידי כיתות ח-י"ב.
- משך הביקור שעתיים.
- אפשר לשלב את הביקור במרכז כמטלה מסך המטלות בהערכה החלופית.
- אפשר לבצע הזמנה ישירה מן האקדמיה או דרך גפ"ן תוכנית מס' 15522 – ביקור באתרי מורשת, סל תחומי המח"ר.

מידע נוסף [באתר האקדמיה](#); אפשר ליצור קשר גם בטלפון ובווטסאפ: 02-6493512 או בדוא"ל:

chaimf@ahl.org.il

📌 האולימפיאדה בלשון עברית לנוער מטעם החוג ללשון עברית באוניברסיטת ת"א

האולימפיאדה נוסדה בשנת תשפ"ב, ומטרתה לחשוף את הנוער להתבוננות רחבה יותר בשפה באמצעות אתגרים לשוניים וחידות לא שגרתיות. השאלות בתחרות מציבות בפני המתמודדים אתגרי לשון מגוונים: חידות של חוקיות משווה בלשונות שמיות עתיקות, פיענוח צפנים, פירושי מילים, ניבים ועוד. האולימפיאדה מיועדת לנוער בכיתות ז'-י"ב מכל מקום בארץ ואינה כרוכה בתשלום.

פרטים נוספים ושאלונים מהשנתיים האחרונות [בעמוד האולימפיאדה](#).

אנו ממליצים למורים לשלב את שאלות האולימפיאדה בכל השיעורים ולהפוך בכך את החומר הנלמד לרלוונטי ומאתגר יותר בעבור התלמידים, תוך שילוב החומר הנלמד במשימות יישומיות, דוגמת משימות האולימפיאדה.

אשר למועד התחרות בשנה"ל תשפ"ד עקבו אחר ההודעות שיתפרסמו [בקהילת המורים](#).

📌 **הכוונות – עליסודי: פיתוח מקצועי בשיטת מיקרואקדמיטציה**

במסגרת הרפורמה להתחדשות הלמידה במקצועות המח"ר הוקמה בעבור המורים בחטיבות הביניים ובתיכונים פלטפורמת למידה ופיתוח מקצועי מקוונת וחדשנית, המאפשרת למידה ב"מנות קטנות" ובהתאמה אישית.

בכוורת תהיינה יחידות איסינכרוניות מקוונות, מושקעות וידידותיות בהיקף של שלוש שעות למידה עצמית נושאת גמול נצבר, ואותן יהיה אפשר ללמוד בכל זמן ומכל מקום. המורים יוכלו לבחור לעצמם את התכנים שהם סבורים שיסייעו להם באופן מקצועי.

הפלטפורמה פתוחה לכלל עובדי ההוראה כבר עכשיו, ובהדרגה יעלו בה עוד ועוד תכנים בתחום הדעת, תכנים בהענקת כלים, עקרונות פדגוגיים, תפיסות חינוכיות ומיומנויות, כמו לומד עצמאי, למידה בין-תחומית ורב-תחומית, חשיבה וחקר, רעיונות גדולים, SEL בתחומי הדעת, מיומנויות כתיבה, המורה כמנחה, מיומנויות 2030 ועוד.

נוסף על כך, במשושה המכונה "כאן מתחילים" עומדות לרשות המורים יחידות מקוונות ללמידה עצמית המסבירות והמבהירות את רפורמת התחדשות הלמידה.

בכוורת אפשר ללמוד באחד מארבעת הערוצים האלה:

הערוץ הגמיש: המורה בוחר יחידות לפי צרכיו ורצונותיו ומלווה במנטור המסייע לו במהלך בלמידה ביחידה, ומהווה כתובת אנושית לתמיכה וסיוע. מסלול זה כבר פתוח ללמידה מתחילת יולי.

הערוץ המשולב: מסלול המשלב בין יחידות ותכנים הנלמדים במסגרות השונות: השתלמויות בית-ספריות, פסגות, השתלמויות מפמ"ר לבין יחידות מתאימות בכוורת או יחידות לבחירת המורה בכוורת. ניתן יהיה לשלב יחידות כוורת בהשתלמויות בית ספריות. המסלולים המשולבים יתחילו לפעול בשנת הלימודים הבאה.

הערוץ הממוקד: השתלמויות מקוונות מונחות בהיקף 30 שעות בנושא, מסלול או תוכן מוגדר. מידע בנושא הערוצים הממוקדים בתחום הדעת יועבר עלידי המפמ"ר ומדריכותיו.

למידה עצמית: למידה ללא גמול הפתוחה בפני כל מורה בכל עת 365 ימים בשנה, 24/7.

המורים מוזמנים להיכנס ולהתרשם מהפלטפורמה, מהעושר שמתחיל להיווצר ועוד ילך ויגדל, ומחוויות הלמידה החדשנית והמהנה.

לסרטון הסבר [לחצו כאן](#).

להתרשמות מהסביבה [לחצו כאן](#).

להרשמה למסלול הגמיש בסמסטר קיץ [לחצו כאן](#).

שימו לב: מידע על השתלמויות מורים בפס"גות יתפרסם בתחילת השנה. עקבו אחר ההודעות שיתפרסמו ב**קהילת המורים**.

📌 **ספרי לימוד**

לרשימת ספרי הלימוד וחומרי הלמידה המאושרים – [לחצו כאן](#).

☞ הצטרפות למאגר מעריכי בחינות הבגרות ובחינות אסי"ף

המעוניינים להצטרף למאגר מעריכי **בחינות הבגרות** יירשמו **למאגר המומחים של המרב"ד**. מעריך בחינות בגרות יהיה רק מורה העומד בתנאי הסף המפורטים **בחוזר המנכ"ל: צירוף מעריכים של בחינות הבגרות**. יובהר כי מעריך בחינות הבגרות יהיה רק מורה לעברית בעל ניסיון בהגשה לבחינות הבגרות, בעל תואר בלשון עברית ותעודת הוראה או רישיון הוראה. כמו כן מעריך בחינות הבגרות חייב להציג אישור על השתתפות (כולל ציון) בהשתלמות מפמ"ר בארבע השנים האחרונות ולשלוח במיומנויות מחשב.

למורים בחטיבת הביניים המעוניינים להצטרף למאגר הבוחנים של בחינות "תמונת מצב" (מיצ"ב לשעבר) – פרטים בנוגע לתנאי הסף ולהליך הצטרפות למאגר מעריכי הבחינות יימסרו בהמשך השנה. עקבו אחר ההודעות שיתפרסמו ב**קהילת המורים**.

☞ שיפור הציון לנבחנים בשאלוני "העולם הישן"

הן בעולם הישן הן בעולם החדש ציון הבגרות בעברית הוא שקלול של שני סמלי שאלונים. נבחני משנה המבקשים לשפר ציון המשוקלל משאלוני "העולם הישן" ייבחנו בשאלון המקביל לשאלון שאותו ירצו לשפר, על-פי הטבלה.

נבחני המשנה רשאים לגשת לשני השאלונים או רק לשאלון אחד שאת ציונו ירצו לשפר. הציון בשאלון הרפורמה ישתקלל עם ציון השאלון המשלים ב"עולם הישן", לדוגמה: נבחן שייבחן בשאלון 11281 (לשיפור ציון משאלון 011108), ציונו ישוקלל עם הציון של שאלון 011107 הקיים במערכת.

נבחני משנה ניגשים ללא ציון שנתי בית-ספרי ("מגן").

אחוז ציון השאלון בציון הבגרות הסופי*	עולם חדש שאלוני רפורמה	עולם ישן טרום רפורמה	
40%	11282	210,011107	שאלונים כלליים
60%	11281	211,011108	
50%	11271	011115	
40%	11272	212,011105	שאלונים לעולים חדשים
60%	11284	213,011106	

* לבוגרי העולם הישן ישוקללו הציונים בשאלוני הרפורמה לציון הסופי במקצוע כמצוין בטבלה, בהתאם לשקלול שהיה נהוג בתעודת הבגרות על פי חובת הזכאות בעולם הישן.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי

👉 מועדי הבחינות וסמלי השאלונים והדיווח

סמל	שם השאלון	אוכלוסייה	מועדי היבחנות או דיווח		
			חורף	קיץ	מועד ב
11281	עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70%	נבחנים כלליים	✓	✓	✓
11241	עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70% שאלון מותאם	נבחנים בשאלון מותאם	✓	✓	✓
11281 כו"ח	עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70% שאלון מותאם כו"ח	כבדי שמיעה וחירשים	✓		ייבחנו ב" 11281 כללי
11267	עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70% שאלון מתוקשב עתיר מדיה	נבחנים כלליים	✓		ייבחנו ב" 11281 כללי
11247	עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70% מתוקשב עתיר מדיה מותאם	נבחנים בשאלון מותאם	✓		ייבחנו ב" 11241 כללי
11282	עברית: הבנה, הבעה 30%	נבחני משנה ואקסטרניים	✓	✓	✓
11283	סמל דיווח על הציון הבית-ספרי 30%	נבחנים כלליים אינטרניים	✓		
11287	סמל דיווח על תיק העבודות במיזם הכתיבה	נבחני המיזם	✓		
11271	עברית: לשון לנבחני תוכנית מיזם הכתיבה	נבחני המיזם	✓	✓	✓
11231	עברית: לשון לנבחני תוכנית מיזם הכתיבה שאלון מותאם	נבחני המיזם בשאלון מותאם	✓	✓	✓
11284	הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70% לעולים חדשים (+מותאם)	עולים חדשים ברמות א-ב	✓	✓	✓
11274	הבנה, הבעה ולשון, שאלון 70% לעולים חדשים	עולים חדשים ברמה ג' ⁴	✓	✓	
11272	הבנה, הבעה ולשון, שאלון 30% לעולים חדשים	עולים חדשים נבחני משנה ואקסטרניים	✓		
11273	סמל דיווח על הציון הבית-ספרי 30% לעולים חדשים	עולים חדשים	✓		
11183	חינוך טכנולוגי: ציון בית-ספרי על 90 שעות לימוד	חינוך טכנולוגי ומפת"נים	✓		
11182	חינוך טכנולוגי: שאלון מפמ"ר על 90 שעות לימוד במוסדות לא מוכרים	חינוך טכנולוגי ומפת"נים	ייבחנו בשאלון 11282		
11288	עבודות חקר בהיקף 5 יח"ל וחלוצי הערכה	בתי הספר בתוכניות	✓		
11589	עבודת גמר בלשון עברית בהיקף 5 יח"ל	תלמידים הכותבים עבודה	✓		

⁴ שאלון 11274 מיועד גם לעולים חדשים מאתיופיה ברמה ב ולעולים חדשים המשתייכים לשבט בני מנשה ברמה ב.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי

👉 מערך הדרכה – הפיקוח על הוראת העברית

מדריכות ארציות

שם	תפקיד	טלפון	דוא"ל
ד"ר עליזה עמיר	מדריכה ארצית – רכזת הדרכה, שלהב"ת	052-3529006	lizamir62@gmail.com
ד"ר נורית גנץ	מדריכה ארצית להוראת עברית לבגרות לעולים החדשים	050-6842053	dnganz@bezeqint.net
יעל נזר	מדריכה ארצית, תקשוב והטמעת פדגוגיה דיגיטלית	054-8023823	ynezer@gmail.com
ענבל גורן	מדריכה ארצית, תוכניות ממירות בגרות	050-2626021	goreninbal@gmail.com
אהובה דור	מדריכה ארצית, תוכניות ממירות בגרות	052-3490597	ahuva07@gmail.com

מדריכות מרכזות

מחוז	שם	טלפון	דוא"ל
דרום	רונית סגמן	052-6689095	ronitsegman@gmail.com
תל אביב	נעמה סולומון	054-4641515	noemats2@gmail.com
מרכז	ד"ר עליזה עמיר	052-3529006	lizamir62@gmail.com
מנח"י	רותי אויזרת	054-4885505	rutiavizrat@gmail.com
ירושלים	כרגע אין מדריכה מרכזת במחוז; בכל שאלה אפשר לפנות למדריכות במחוז, למדריכת מחוז מנח"י רותי אויזרת או למפמ"ר עברית תומר בוזמן tomerbuz@education.gov.il		
חיפה	רוית אסרף	050-8441768	ravit6225@gmail.com
צפון	עדי זקר	052-4488125	zakara62@gmail.com
התיישבותי	אביגיל סער	052-4267692	savigael@netvision.net.il

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי

📧 ועדת המקצוע – עברית עליוסודי

hezer@levinsky.ac.il	יושבת ראש ועדת המקצוע מכללת לוינסקייונגייט לחינוך	פרופ' חנה עזר
tomербу@education.gov.il	רכז הוועדה המפקח על הוראת העברית בעי"ס	תומר בוזמן
iditba@education.gov.il	חברת משרד הממונה על תוכניות הלימודים	עידית בר
limorko@education.gov.il	חברת משרד המפקחת על הוראת הלשון ביסודי	ד"ר לימור קולן
Zohar.Livnat@biu.ac.il	חברת אקדמיה אוניברסיטת בר-אילן	פרופ' זהר לבנת
benshar@research.haifa.ac.il	חברת אקדמיה מכללת אורנים והמכללה הערבית	פרופ' רינה בךשחר
goneneinat@gmail.com	חברת אקדמיה אוניברסיטת תל-אביב	ד"ר עינת גון
rakdilmon@gmail.com	חברת אקדמיה אוניברסיטת בר-אילן ומכללת תלפיות	ד"ר רקפת דילמון
olispok@gmail.com	חברת אקדמיה מכללת תלפיות ומכללת הרצוג	ד"ר אהלה ספוקויני
Lizamir62@gmail.com	חברת אקדמיה וחברת משרד מכללת אחווה ומשרד החינוך	ד"ר עליזה עמיר
noemats2@gmail.com	חברת משרד וחברת הוראה אולפנית פלך בקריית עקרון	נעמה סולומון
lishai@bezeqint.net	חבר הוראה מכללת סמינר הקיבוצים	לישי זהבי
sigmund.shlomo@gmail.com	חבר הוראה האקדמיה ללשון העברית והמרכז למחוננים"אפיקים" באלון שבות	יהונתן ממךרוסן
ran500el@gmail.com	חבר הוראה חט"ב למדעים ולאומנויות "האומנים" ברמלה	רן אלימלך
Batel.stolovy@sisma.org.il	חברת הוראה התיכון המקיף בנשר	בת-אל סטולובי
okmr@013.net	חבר הוראה התיכון המקיף הרב-תחומי בבאר שבע	עופר קוזקרו